

Mons. Ghika, martor al unității

Unitatea, al cărei martor extraordinar a fost Mons. Vladimir Ghika, are o dublă natură: unitate religioasă, adică ecumenică, și unitate culturală. Aceste două tipuri de unitate sunt de fapt foarte asemănătoare și formează o unitate spirituală în care era adânc înrădăcinat sufletul lui Vladimir Ghika, un suflet complet până la sacrificiul suprem de la Jilava.

Papa Pius al XI-lea spunea că Vladimir Ghika era „marele hoinar apostolic al secolului XX”.

Acest aspect al personalității lui extraordinare era înăscut și s-a manifestat de-a lungul întregii sale existențe. El nu s-a născut de fapt în România, ci la Constantinopol, cea de-a doua Romă, unde erau încoronăți domnitorii români, strămoșii săi. A crescut în Franța, pământul străbunilor lui din partea mamei, a trăit o lungă perioadă la Paris și la Roma și a fost foarte strâns legat de Italia. A activat până la moarte pe teritoriul românesc, de care stirpea sa domnească moldovenească era strâns legată prin relații istorice și misiuni regale. Adăugăm apoi experiența sa la Salonic, unde a înțeles semnificația carității. Părea să reparcurgă itinerariul Sfântului Pavel, modelul tuturor pelerinilor din Evanghelie. Într-o epocă în care călătoriile erau foarte dificile și obositoare, a mers la Sidney, Cartagina, Tokio, Dublin, Buenos Aires, Manila, Budapesta, Bruxelles, Varșovia, Copenhaga, iar apoi în misiune în India și în China. Ghika părea că dorea să îmbrățișeze lumea.

Jacques Maritain l-a descris în tonuri înțelepte dar și amuzante, astfel: „Disponibil la orice apel care îl chema în slujba sufletelor, Monsenior Ghika era mereu în călătorii: dimineața în Congo, la prânz la Buenos Aires, la ceaiul de la ora cinci la Tokio. Dar ce spun? Iată-l la Calcutta și apoi la Melbourne. Această disponibilitate surprinzătoare este aspectul mobil al unei bunătăți fără margini”.

Vladimir Ghika a fost un om în slujba întregii umanități, pentru că era îndrăgostit de Cristos, dar mai ales pentru că a fost un european autentic, în acea Europă care era poate, mai mult decât acum, un ansamblu unic și irepetabil de civilizație și cultură, armonizat de mesajul creștin, deși corpul mistic al lui Cristos era divizat deja de câteva secole. Născut ortodox și frecventând de mic până și cultul reformat, el știa acest lucru și și-a împlinit cu modestie și dragoste conversiunea, trecerea sa la credința catolică, fără să uite conceptul și datorita de caritate (caritas) care depășește și anulează orice diviziune socială și religioasă.

Caritatea și dragostea au fost instrumentele prin care Mons. Ghika a realizat un dialog autentic, mai întâi social și apoi spiritual, și deci o unitate solidă în diversitatea dintre Biserici. La București, el îi ajuta și pe sârmanii de rit ortodox, iar gesturile concrete ale carității constau într-o unică Liturgie, catolică și ortodoxă, bazată pe iubire gratuită și mărturie autentică. Așadar, el a promovat și unitatea liturgică: Liturgia carității.

Mons. Ghika descria astfel această «Liturgie» specială: „Dublă și misterioasă Liturgie: sâracul îl vede pe Cristos venind spre el sub forma celui care îl ajută, iar binefăcătorul îl vede în sârman pe Cristos pătimind, în fașa căruia se înclină. Dar tocmai de aceea este vorba de o unică Liturgie. De fapt, dacă gestul este dus la bun sfârșit așa cum trebuie, de ambele părți se află tot Cristos: Cristosul Salvator vine către Cristosul Suferind, iar ambii se reintegrează în Cristosul Renăscut, glorios și binecuvântător”.

Chiar și vocația lui sacerdotală a fost legată de această unitate. Când a fost sfințit preot, în 1923, la vârsta de cincizeci de ani, Papa i-a permis apartenența atât la ritul latin cât și la cel oriental. Imaginea aleasă pentru a aminti apartenența sa, îl reprezenta pe Sfântul Iosafat, martir și apostol al unității între Biserica din Orient și din Occident, iar pe verso era o rugăciune care implora de la Dumnezeu darul unității. Cu spirit ecumenic aprins, Monseniorul Ghika obișnuia să spună că trecuse la catolicism tocmai pentru a fi un bun ortodox, iar una dintre dorințele sale era ca cele două Biserici, cea ortodoxă și cea catolică, să se unească.

Neobositul hoinar apostolic, care a călătorit mult, la sfârșitul vieții sale nu a vrut să se îndepărteze de persecutorii săi; a rămas la București, așa cum Petru și Paul au rămas la Roma, deoarece Cristos era chiar acolo și alături de el avea să rămână. Monseniorul Ghika nu putea accepta ca Isus să se sacrifice în locul său: și-a acceptat astfel crucea până la capăt („Domine, quo vadis?”). Precum apostolii, a vrut să rămână până la capăt acolo unde îl condusesese viața, la Jilava, slujitor suferind, pelerin al spiritului, martor convins al unității carității și astfel iubit de Dumnezeu pentru că și-a jertfit viața pentru prietenii săi.

Alberto CASTALDINI

(Intervenție în cadrul colocviului dedicat Mons. Vladimir Ghika. Institutul Cultural Român din București, 16.09.2010)